

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ВИЩА АТЕСТАЦІЙНА КОМІСІЯ УКРАЇНИ

Затверджено
На засіданні Атестаційної колегії
Міністерства освіти і науки України
Протокол № 19 квітня 2007 року

Погоджено”
Перший заступник Голови
ВІАК України
Р.В. Бойко

“ ” 2007 р.

Програми підготовки аспірантів і здобувачів
до складання кандидатських іспитів
з економічних спеціальностей:

08.00.01, 08.00.02, 08.00.03, 08.00.04, 08.00.05, 08.00.06, 08.00.07,
08.00.08, 08.00.09, 08.00.10, 08.00.11.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Вадима Гетьмана

ПРОГРАМА
кандидатських іспитів зі спеціальності
08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит»

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні Вченої ради обліково-економічного
факультету КНЕУ
(протокол № 6 від 27.02.2007 р.)

Голова ради обліково-економічного
факультету КНЕУ

Віщенко В.І.

Київ 2007

Загальні методичні вказівки

Програма включає перелік основних тем, проблем та питань, які необхідно вивчити для здачі кандидатського іспиту зі спеціальності «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит». Програма складається з шести розділів:

1. Загальна теорія бухгалтерського обліку.
2. Фінансовий облік
3. Управлінський облік.
4. Економічний аналіз.
5. Державний фінансовий контроль.
6. Аудит.

Розділи 2, 3 і 4 представлені на прикладі промисловості з визначенням особливостей обліку та аналізу в інших галузях економіки. Але при здачі кандидатського іспиту відповідні кафедри вносять в білети необхідні корегування стосовно обліку і аналізу в бюджетних установах, банках, агропромисловому комплексі.

При здачі іспиту здобувач повинен по кожному розділу вказати на недоліки існуючої практики та шляхи удосконалення обліку і економічного аналізу.

Список основної літератури, що додається до програми, є мінімальним для підготовки до іспиту. Він складений за станом на 1 березня 2007 року і повинен поповнюватись наступними публікаціями з питань обліку, економічного аналізу, державного фінансового контролю, аудиту.

Розділ 1. Загальна теорія бухгалтерського обліку.

1.1. Господарський облік, його суть і характеристика.

Загальні відомості про господарський облік та його суть. Еволюція господарського обліку. Роль обліку в системі управління. Господарський облік як функція управління.

Вимірники, що застосовуються в обліку і їх характеристика. Види господарського обліку. Особливості і сфера застосування кожного виду обліку. Взаємозв'язок бухгалтерського обліку з оперативно-технічним і статистичним. Вимоги до бухгалтерського обліку, його функції. Види бухгалтерського обліку. Суть і зміст фінансового і управлінського обліку. Спільність і відмінності цих видів обліку, їх сфера застосування.

1.2. Предмет і метод бухгалтерського обліку.

Предмет бухгалтерського обліку. Історичний характер предмета бухгалтерського обліку та його критична оцінка.

Об'єкти бухгалтерського обліку: господарські засоби та джерела їх утворення; господарські процеси; господарські операції.

Класифікація господарських засобів по видам і розміщенню, джерелах утворення і призначенню.

Метод бухгалтерського обліку. Залежність методу бухгалтерського обліку від особливостей його предмету, задач та вимог до бухгалтерського обліку. Методичні прийоми бухгалтерського обліку.

Складові частини (елементи) методу бухгалтерського обліку: документація і інвентаризація, рахунки і подвійний запас, оцінка і калькуляція, баланс і звітність. Зв'язок предмета і метода бухгалтерського обліку.

Принципи бухгалтерського обліку як сукупність правил та процедур.

1.3. Бухгалтерський баланс

Поняття бухгалтерського балансу. Бухгалтерський баланс як засіб узагальненого відображення наявності господарських засобів за їх видами і джерелами. Будова і зміст балансу: актив і пасив, статті балансу. Тотожність активу і пасиву бухгалтерського балансу та його обґрунтування. Валюта балансу, періодичність його складання і подання. Групування статей балансу та їх оцінка. Розділи балансу, їх зміст, взаємозв'язок та порядок складання.

Типи господарських операцій та характеристика змій, які вони викликають у балансі.

1.4. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис.

Економічна суть рахунків, їх значення, роль в бухгалтерському обліку. Будова рахунків: дебет, кредит, обороти, залишок (сальдо). Активні, пасивні і активно-пасивні рахунки, їх структура. Порядок відображення господарських операцій на рахунках і визначення оборотів і сальдо.

Подвійний запис на рахунках, його обґрунтування і контрольне значення. Взаємозв'язок між рахунками і балансом. Узагальнення даних рахунків в балансі.

Кореспонденція рахунків. Бухгалтерські записи. Синтетичний і аналітичний облік. Взаємозв'язок синтетичного і аналітичного обліку, його контрольне значення. Поняття про субрахунки, їх роль, значення і порядок використання. Узагальнення даних поточного обліку. Оборотні відомості по синтетичних та аналітичних рахунках, їх контрольне значення.

1.5. Первинне спостереження, документація і інвентаризація

Первинне спостереження в обліку, його види та суб'єкти. Визначення бухгалтерського документа та його реквізити. Документація, її суть і значення. Матеріальні носії первинної облікової інформації. Поняття про машинні носії. Документування господарських операцій. Класифікація документів, вимоги до їх змісту і оформлення. Порядок прийняття, перевірки та обробки документів.

Інвентаризація в системі бухгалтерського обліку: повна, часткова; суцільна, вибіркова інвентаризація. Порядок проведення інвентаризації і виведення її результатів; відображення результатів інвентаризації в бухгалтерському обліку.

1.6. Оцінка і калькуляція в системі бухгалтерського обліку

Економічна суть вартісного виміру і його значення. Оцінка господарських засобів: мета, принципи, методи, вимоги. Діючий порядок оцінки важливіших видів засобів господарства. Калькулювання як спосіб групування затрат і визначення собівартості продукції, робіт, послуг. Види калькуляції. Калькуляція фактичної собівартості як один з варіантів оцінки продукції, робіт та послуг.

1.7. Облік основних господарських процесів

Господарські процеси як узагальнення однорідних загальногосподарських операцій і важливі об'єкти обліку.

Облік процесу праці та її оплати і пов'язаних з нею розрахунків.

Облік процесу використання засобів праці. Облік процесу заготівлі, придбання і використання виробничих запасів. Облік та списання транспортно-заготівельних витрат.

Облік процесу виробництва, визначення собівартості виготовленої продукції. Облік процесу реалізації та визначення фінансових результатів.

1.8. Класифікація рахунків бухгалтерського обліку

Класифікація рахунків по відношенню до балансу: а) активні, пасивні, активно-пасивні. Характеристика активно-пасивних рахунків, особливості виведення розгорнутого сальдо, методи спрощеної його перевірки; б) балансові та забалансові рахунки. Характеристика, значення і особливості забалансового обліку.

Класифікація рахунків за їх економічним змістом, практичне використання її.

Класифікація рахунків за призначенням та будовою. План рахунків бухгалтерського обліку, його призначення, зміст та загальна характеристика.

1.9. Форми бухгалтерського обліку

Облікові реєстри, їх суть та значення. Види і форми облікових реєстрів, їх модифікація в умовах застосування сучасних засобів обчислювальної техніки. Класифікація облікових реєстрів. Типові форми облікових реєстрів. Облікові записи. Хронологічні і систематичні записи. Помилки в облікових записах, способи їх виявлення та виправлення.

Форми бухгалтерського обліку, їх суть, історичний розвиток. Шляхи удосконалення форм бухгалтерського обліку.

1.10. Основи бухгалтерської звітності

Поняття звітності як елемента метода бухгалтерського обліку. Види звітності та її зміст. Вимоги до звітності, внутрішня і зовнішня звітність підприємства.

Бухгалтерський баланс - основа бухгалтерської звітності. Залежність структури і змісту балансу від специфіки галузей народного господарства. Порядок і строки складання, затвердження і представлення за призначенням звітності. Стандартизація звітності. Шляхи удосконалення бухгалтерської звітності.

1.11. Основи організації бухгалтерського обліку

Передумови раціональної організації бухгалтерського обліку.

Керівництво бухгалтерським обліком на рівні держави, міністерств та відомств, підприємства. Основні нормативні акти, які регулюють побудову та організацію обліку. Міжнародні стандарти обліку та їх використання. Національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, їх зміст та роль в побудові обліку.

Організаційні форми побудови бухгалтерського обліку на підприємстві: централізація облікового процесу, неповна централізація, децентралізація. Облікова політика підприємства, її суть та значення, порядок розробки і оформлення. Права і обов'язки головного бухгалтера. Шляхи подальшого удосконалення бухгалтерського обліку.

Розділ 2. Фінансовий облік.

2.1. Основи побудови фінансового обліку.

Суть фінансового обліку. Фактори, які впливають на побудову фінансового обліку: розмір підприємства, вид підприємницької діяльності, вид продукції, характер витрат діяльності, показники фінансово-господарської діяльності та методи їх визначення.

2.2. Облік власного капіталу.

Поняття про статутний капітал, особливості його утворення. Облік статутного капіталу та інших власних коштів.

2.3. Облік валютних операцій та розрахунків.

Основи побудови валютних операцій. Облік касових операцій. Облік коштів на рахунках у банку. Особливості обліку коштів в іноземній валюті. Облік цінних паперів. Облік фінансових вкладень. Облік розрахунків по товарним і нетоварним операціям, інших розрахунків. Облік розрахунків з бюджетом. Облік кредитних операцій: короткотермінових, середньотермінових, довготермінових кредитів.

2.4. Облік праці та її оплати.

Документальне оформлення та методика нарахування заробітної плати персоналу: основної, додаткової, інших видів оплат. Облік розрахунків з персоналом по оплаті праці. Облік створення та використання резерву на оплату відпусток робітникам підприємства. Облік страхування персоналу.

2.5. Облік виробничих запасів.

Види виробничих запасів підприємства та їх характеристика. Облік формування фактичної собівартості виробничих запасів. Методи оцінки матеріалів у поточному обліку. Документальне оформлення наявності та руху матеріальних запасів, їх облік на складах і в бухгалтерії.

Облік витрат по придбанням виробничих запасів. Облік витрат матеріалів у виробництво. Методика та техніка проведення інвентаризації матеріальних цінностей та відображення результатів інвентаризації в обліку.

2.6. Облік засобів праці та нематеріальних активів.

Основи побудови обліку засобів праці. Поняття, класифікація, оцінка засобів праці в бухгалтерському обліку. Особливості обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів (МШП). Класифікація, оцінки, документальне оформлення надходження та вибуття МШП. Облік МШП на складі і в бухгалтерії. Облік зносу МШП. Облік МШП в експлуатації. Облік вибуття МШП.

Особливості обліку основних засобів. Класифікація, оцінка, документальне оформлення, система рахунків. Облік наявності та руху основних засобів. Облік амортизації (зносу) основних засобів. Методи нарахування амортизації. Облік ремонту основних засобів.

Облік нематеріальних активів. Основи побудови обліку нематеріальних активів. Поняття, класифікація, оцінка, система рахунків. Облік надходження нематеріальних активів, документальне оформлення. Облік амортизації нематеріальних активів. Облік вибуття, реалізації нематеріальних активів.

2.7. Облік витрат діяльності та випуску власної продукції.

Основи побудови обліку витрат. Об'єкти обліку витрат, поняття «статті витрат», «елементи витрат», система рахунків обліку витрат. Облік витрат виробничої діяльності. Облік витрат на збут продукції. Облік матеріальних витрат. Облік витрат на оплату праці. Облік витрат по управлінню та організації діяльності виробництва. Облік продукції, виробленої підприємством. Облік випуску, наявності та руху готової продукції. Методика визначення вартості продукції у фінансовому обліку.

2.8. Облік доходів підприємства.

Побудова обліку доходів підприємства. Облік доходів від реалізації продукції, товарів, інших матеріальних та нематеріальних цінностей. Облік витрат, пов'язаних з реалізацією продукції. Облік податків, пов'язаних з реалізацією продукції, товарів, послуг: акцизний збір, додана вартість, інші. Облік фінансових доходів. Облік позареалізаційних та інших доходів.

2.9. Облік фінансових результатів, їх розподілу та використання.

Побудова обліку фінансових результатів, їх розподілу та використання. Система рахунків. Облік формування фінансових результатів. Облік результатів від реалізації (продажу продукції, товарів та інших активів). Облік позареалізаційних фінансових результатів - доходів, видатків. Облік розподілу прибутку між державою та підприємством. Облік податку на прибуток. Облік використання прибутку. Облік створення фондів та резервів, визначених статутом підприємства. Облік розрахунків з засновниками, учасниками. Облік нерозподіленого прибутку.

2.10. Узагальнення даних фінансового обліку в балансі підприємства. Фінансова звітність.

Методика і техніка узагальнення даних фінансового обліку та складання бухгалтерського балансу. Особливості складання річного балансу підприємства. Порядок складання форм звітності підприємства. Заключні операції по річному звіту.

Розділ 3. Управлінський облік

3.1. Цілі та зміст управлінського обліку

Суть і функції управлінського обліку. Взаємозв'язок та відмінності фінансового та управлінського обліку за змістом, цілями, користувачами інформації та іншими ознаками.

3.2. Склад витрат виробництва (обігу)

Склад матеріальних витрат: витрати, пов'язані з підготовкою та освоєнням виробництва продукції; витрати, пов'язані з використанням природної сировини; витрати на обслуговування виробничого процесу; витрати, пов'язані з управлінням виробництвом; інші матеріальні витрати.

Склад витрат на оплату праці: витрати на виплату основної і додаткової заробітної плати; витрати, пов'язані з підготовкою (навчанням) і перепідготовкою кадрів; інші витрати на оплату праці.

Відрахування на соціальні заходи.

Витрати на реалізацію продукції. Особливості складу витрат в окремих видах діяльності (банківської, страхової).

Втрати і витрати, що відносяться на збитки підприємства.

3.3. Класифікація витрат виробництва

Класифікація витрат за різними класифікаційними ознаками. Основні і накладні, прямі і непрямі, пропорційні і непропорційні, виробничі і невиробничі.

Класифікація витрат за економічними елементами за статтями калькулювання собівартості.

3.4. Синтетичний і аналітичний облік витрат виробництва

Загальна характеристика методів обліку витрат (позаказного, попередільного і інших).

Облік виробничих витрат. Облік і оцінка незавершеного виробництва. Зведений облік виробництва.

3.5. Нормативний метод обліку витрат

Нормування прямих і непрямих витрат і складання нормативних калькуляцій. Облік змін норм.

Облік відхилень від нормативних витрат по матеріалам, оплаті праці, паливі і енергії і накладних витрат.

Облік витрат від браку.

Оцінка незавершеного виробництва.

3.6. Система обліку «стандарт-кост»

Особливості системи стандарт-кост. Характер і методика встановлення стандартів. Практика зміни норм. Виявлення відхилень від стандартів. Система стандарт-кост і нормативний облік.

3.7. Система обліку витрат «директ-кост» (неповні витрати)

Суть системи директ-кост. Способи визначення постійних і перемінних витрат. Крапка критичного обсягу виробництва. Методика визначення собівартості виготовленої і реалізованої продукції за системою директ-кост. Маржинальний доход і чистий прибуток.

3.8. Специфічні прийоми обліку витрат

Облік за центрами витрат. Визначення і вибір центрів витрат. Методика аналітичного обліку за центрами і складання звітів про витрати. Облік витрат за центрами відповідальності. Визначення центрів відповідальності. Методика аналітичного обліку за центрами відповідальності і складання звітів.

3.9. Калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг)

Суть калькулювання. Види калькуляцій (кошторисні, нормативні, планові, фактичні). Методи калькулювання і способи калькуляційних розрахунків та сфера їх застосування в окремих видах виробництва (прямий, пропорційний, еквівалентний і інші).

3.10. Використання облікової інформації для поточних управлінських рішень

Формування облікової інформації для аналізу різних варіантів управлінських рішень. Управління за відхиленням витрат. Використання калькуляційних розрахунків собівартості для визначення ціни продукції.

Особливості використання даних обліку для прийняття управлінських рішень на даному етапі розвитку економіки.

Розділ 4. Економічний аналіз

4.1. Предмет, об'єкт і завдання економічного аналізу

Економічний аналіз як галузь економічної науки. Економічний аналіз в умовах ринкової економіки.

Господарська діяльність як предмет економічного аналізу. Використання в економічному аналізі системи показників.

Основні категорії економічного аналізу. Ресурси, фактори, резерви виробництва, їх класифікація.

Задачі економічного аналізу. Пошук та виявлення резервів, сприяння їх реалізації з метою підвищення ефективності виробництва.

Зв'язок економічного аналізу з іншими науками і дисциплінами.

4.2. Метод і методичні прийоми економічного аналізу

Аналітичний метод. Деталізація звітних показників. Елімінування як метод розрахунку впливу факторів. Способи елімінування: ланцюгових підстановок, абсолютних і відносних різниць та перерахунків.

Порівняння та його застосування в аналізі.

Моделювання. Види моделей. Використання моделювання в економічному аналізі.

Балансові зіставлення. Використання балансових розрахунків для вилучення величини невідомих показників і факторів. Сальдовий прийом, його можливості в аналізі.

Статистичні методи, які застосовуються в аналізі.

Економіко-математичні методи, які застосовуються в економічному аналізі, їх класифікація.

Соціологічні та інші методи, які застосовуються в економічному аналізі. Анкетний метод дослідження.

4.3. Види економічного аналізу та його інформаційне забезпечення

Класифікація видів. Поточний аналіз. Оперативний аналіз. Перспективний аналіз. Загальноекономічний аналіз. Техніка-економічний і фінансово-економічний аналіз. Внутрішньогосподарський аналіз. Міжзаводський або порівняльний аналіз. Функціонально-вартісний та системний аналіз. Стратегічний аналіз.

Система техніко-економічних показників як база економічного аналізу.

Використання ЕОМ в економічному аналізі. Створення автоматизованого банку даних для вирішення аналітичних задач.

4.4. Аналіз фінансового стану підприємства

Оцінка фінансового стану підприємства. Визначення платоспроможності підприємства за балансом та іншими джерелами інформації. Фактори, що впливають на фінансовий стан організації. Основні заходи по стабілізації фінансового стану підприємства.

Аналіз майна підприємства. Оцінка співвідношення основного й оборотного капіталу. Аналіз структури основних і оборотних активів.

Аналіз оборотності оборотних коштів і причин їх зміни.

Аналіз матеріальних оборотних активів, виявлення надлишкових і непотрібних запасів. Аналіз дебіторської заборгованості: по обсягу, складу, структурі і строках її виникнення за даними аналітичного обліку.

Аналіз пасивів підприємства. Склад і співвідношення власного й позичкового капіталу на конкретну дату і в динаміці.

Аналіз фінансової стійкості і ліквідності підприємства. Відносні показники фінансової стійкості, методи їх визначення і оцінка досягнутого рівня.

Узагальнення результатів аналізу.

4.5. Аналіз прибутку і рентабельності

Поняття фінансового результату діяльності підприємства. Балансовий прибуток і його складові.

Прибуток від реалізації продукції (робіт, послуг). Аналіз доходів і збитків, що не плануються.

Аналіз розподілу прибутку. Визначення суми чистого прибутку. Фактори, які впливають на розмір чистого прибутку. Аналіз і обґрунтування основних напрямків використання прибутку.

Аналіз показників рентабельності: загальна рентабельність виробництва, реалізованої продукції, окремих виробів. Фактори зміни рентабельності, резерви зростання.

4.6. Аналіз виробництва продукції, робіт та послуг

Загальна схема і послідовність проведення аналізу. Система показників продукції та обсягів виробництва. Фактори виробництва продукції.

Аналіз обсягу виробництва продукції в натуральному і вартісному виразі. Оцінка динаміки обсягу продукції виробництва. Вимірники, які використовуються для обчислення динаміки показників. Аналіз впливу екстенсивних та інтенсивних факторів на динаміку показників, методика їх розрахунку.

Аналіз асортименту і структури випуску продукції. Комплексний аналіз впливу асортименту і структурних зрушень на економічні показники роботи підприємства.

Аналіз якості продукції і робіт. Аналіз впливу зміни якості на економічні показники роботи підприємства. Аналіз виробничого браку підприємства. Аналіз комплектності і ритмічності роботи підприємства. Оцінка резервів росту випуску продукції.

4.7. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці

Аналіз стану забезпеченості підприємства трудовими ресурсами. Аналіз ефективності використання робочої сили. Аналіз використання робочого часу. Показники й аналіз динаміки продуктивності праці. Аналіз впливу трудових і організаційно-технічних факторів на динаміку продуктивності праці. Аналіз трудомісткості продукції. Аналіз резервів продуктивності праці і товарної продукції за рахунок кращого використання трудових ресурсів.

4.8. Аналіз довгострокових активів підприємства

Аналіз показників складу, структури і технічного стану основних фондів. Методика розрахунку забезпеченості підприємства устаткуванням. Оцінка динаміки оновлення й модернізації основних фондів, фондоозброєності праці.

Аналіз ефективності використання основних фондів. Методика розрахунку показників використання основних фондів. Аналіз фондівіддачі і факторів її зміни. Аналіз ефективності використання й освоєння виробничих потужностей. Аналіз використання виробничого устаткування. Методика визначення і виявлення резервів росту фондівіддачі і випуску продукції.

4.9. Аналіз матеріальних ресурсів та ефективності їх використання

Аналіз забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами і ефективності їх використання. Аналіз потреби підприємства в матеріальних ресурсах і рівня виробничих запасів. Фактори, що впливають на рівень складських запасів підприємства.

Аналіз показників використання матеріальних ресурсів і оцінка динаміки матеріаломісткості продукції. Аналіз факторів зміни і виявлення резервів зниження матеріаломісткості продукції та підвищення ефективності виробництва.

4.10. Аналіз витрат на виробництво собівартості і реалізації продукції

Напрямки аналізу витрат на підприємстві по елементах затрат і статтях калькуляції, по ступеню залежності від обсягу виробництва й збуту продукції, по місцях виникнення витрат, по об'єктах калькуляції.

Аналіз собівартості продукції. Аналіз матеріальних витрат. Аналіз витрат на заробітну плату і використання фонду оплати праці.

Аналіз комплексних статей витрат: витрати по утриманню і експлуатації устаткування, загально виробничі та загальногосподарські витрати.

Аналіз собівартості окремих виробів.

Розділ 5. Державний фінансовий контроль

5.1. Суть і функції державного фінансового контролю.

Поняття, суть, значення державного фінансового контролю в умовах ринкової економіки. Предмет та об'єкти державного фінансового контролю.

Види контролю. Суб'єкти контролю. Органи контролю та їх характеристика. Рахункова палата при Верховній Раді України як вищий орган державного фінансового контролю. Державна контроль-ревізійна служба України: структура, функції. Державна податкова служба України: структура, функції.

Обов'язки, права і відповідальність посадових осіб і органів державного фінансового контролю.

Форми контролю: класифікація, суть, загальна характеристика. Ревізія як основна форма контролю.

Методичні прийоми і способи, які застосовуються у контрольно-ревізійному процесі.

5.2. Контрольно-ревізійний процес: планування та організація здійснення.

Планування ревізійної роботи в системі структурних підрозділів Головного контрольно-ревізійного управління України. План ревізійної роботи: призначення, види, структура, зміст планів. Порядок складання і затвердження планів, внесення змін на протязі поточного року. Координація діяльності контролюючих органів.

Ревізійний процес та його учасники.

Організація ревізійного процесу як комплекс взаємопов'язаних етапів здійснення державного фінансового контролю.

Основні етапи ревізії, їхня сутність. Підготовка до проведення ревізії. Основний етап ревізії. Оформлення матеріалів ревізії. Реалізація матеріалів ревізії і контроль виконання прийнятих рішень.

Облік і звітність з контрольно-ревізійної роботи.

5.3. Контроль виконання місцевих бюджетів у фінансових органах.

Завдання та основні напрямлення контролю фінансових органів місцевих державних адміністрацій.

Контроль доходної частини бюджетів: обґрунтованість планування доходів бюджету; виконання бюджету по доходах; стан контролю розрахунків по розподілу.

Контроль видаткової частини бюджетів: обґрунтованість планування видатків бюджету; виконання видаткової частини бюджету; фінансування з бюджету за напрямками видатків.

Основні напрями контролю використання бюджетного фінансування підприємницьких структур.

Контроль використання бюджетного фінансування в пріоритетних галузях народного господарства та на окремих підприємствах України.

Контроль виконання цільових програм за рахунок державних та місцевих бюджетів.

Контроль використання та своєчасності погашення кредитів, наданих підприємствам під державні гарантії.

Особливості контролю за збереженням державного та муніципального майна. Перевірка повноти нарахування, своєчасності внесення до бюджетів дивідендів від коштів, вкладених в статутні капітали недержавних підприємств.

Контроль утворення та використання державних позабюджетних фондів.

5.4. Контроль виконання кошторисів бюджетних установ.

Контроль використання бюджетних і спеціальних позабюджетних коштів. Перевірка стану збереження і використання основних засобів, МШП і матеріальних запасів.

Перевірка фактичних видатків на утримання бюджетних установ. Методика виявлення можливих порушень і зловживань.

Перевірка стану бухгалтерського обліку, достовірності звітності. Прийняття рішення по результатах ревізії та контроль їх виконання.

5.5. Контроль грошових коштів та розрахунків і кредитних операцій.

Методика контролю фактичної наявності касової готівки та дотримання умов їх збереження. Документальна перевірка касових операцій за джерелами надходжень готівки. Перевірка повноти оприбуткування коштів, дотримання чинного законодавства з касової дисципліни. Перевірка касових операцій. Особливості контролю в підприємницьких структурах різних галузей народного господарства.

Контроль руху грошових коштів на рахунках у банках. Перевірка операцій за іншими рахунками грошових коштів.

Контроль розрахункових операцій. Контроль розрахунків з підзвітними особами.

Контроль розрахунків з постачальниками за товарно - матеріальні цінності, роботи (послуги), внутрішньовідомчих розрахунків. Реальність дебіторської та кредиторської заборгованості. Контроль розрахунків з покупцями і замовниками. Особливості контролю рахунків за авансами одержаними. Перевірка розрахунків за претензіями та за відшкодуванням завданих збитків.

Контроль розрахунків з оплати праці. Особливості контролю в умовах автоматизації обліку.

Контроль розрахунків з банками по довгострокових та короткострокових кредитах.

5.6. Контроль основних засобів і нематеріальних активів.

Контроль стану збереження основних засобів. Документальна перевірка операцій з надходження і вибуття основних засобів. Методи і способи перевірки, послідовність контрольних дій. Особливості контролю капітальних інвестицій на капітальне будівництво, придбання та реконструкцію основних засобів.

Контроль правильності нарахування амортизації основних засобів.
Контроль витрат на ремонт основних засобів.

Контроль нематеріальних активів: перевірка обґрунтованості складу нематеріальних активів, що внесені засновниками до статутного капіталу; контроль правильності операцій з надходження, вибуття нематеріальних активів та нарахування зносу.

5.7. Контроль запасів.

Перевірка дотримання умов збереження запасів. Перевірка стану та якості контролю за збереженням запасів на підприємстві. Контроль операцій з оприбуткування запасів. Перевірка операцій з витрачання запасів.

Особливості перевірки малоцінних та швидкозношуваних предметів.

Використання ПЕОМ при здійсненні контролю запасів.

5.8. Контроль витрат на виробництво, управління та збут продукції, виконання робіт (послуг).

Перевірка основних прямих витрат на виробництво. Оцінка вартості матеріальних витрат, витрат на оплату праці. Контроль загальновиробничих витрат на виробництво продукції. Перевірка правильності визначення виробничої собівартості продукції, робіт (послуг).

Контроль правильності визначення фактичної виробничої собівартості готової продукції, робіт (послуг). Оцінка незавершеного виробництва, визначення і розподіл відхилень.

5.9. Контроль доходів і фінансових результатів діяльності підприємницьких структур.

Перевірка виконання виробничої програми підприємства. Перевірка правильності класифікації, оцінки та визнання доходів і результатів діяльності. Контроль доходів і фінансових результатів від операційної діяльності підприємницьких структур. Контроль операцій з відвантаження готової продукції покупцям, здачі виконаних робіт (наданих послуг).

5.10. Контроль статутної діяльності і фінансового стану підприємницьких структур.

Контроль правомірності здійснення статутної діяльності підприємства. Методи і прийоми контролю: інвентаризація зобов'язань перед засновниками, власниками, акціонерами, учасниками; документальний контроль стану власного капіталу, перевірка засновницьких документів та розрахунків із засновниками. Особливості контролю статутної діяльності в акціонерних товариствах, товариствах з обмеженою відповідальністю. Контроль формування і змін статутного, додаткового і резервного капіталу.

Контроль розподілу чистого прибутку товариств: на виплату дивідендів; для фінансування розвитку, проведення цільових програм; створення і поповнення резервних фондів тощо.

Особливості контролю надходжень і використання цільового фінансування.

Оцінка фінансового стану підприємства та змін його фінансових показників за ревізує мий період. Контроль фінансової стабільності, платоспроможності і ліквідності. Перевірка наявності і використання власних оборотних коштів. Контроль дотримання розрахунково-платіжної дисципліни.

5.11. Контроль стану обліку, внутрішньогосподарського контролю та звітності.

Перевірка організації облікової і контрольної роботи в бухгалтерії підприємства. Контроль стану бухгалтерського обліку по розділах облікового процесу. Контроль стану внутрішньогосподарського контролю на підприємстві. Оцінка стану системи внутрішнього контролю на предмет виконання рішень з матеріалів попередніх ревізій і тематичних перевірок. Ефективність контролю в цілому на підприємстві.

Перевірка достовірності фінансової і статистичної звітності. Контроль звітності на відповідність вимог нормативних документів.

Систематизація і узагальнення інформації про виявлені порушення. Дії ревізора при виявленні порушень.

Особливості проведення контролю стану бухгалтерського обліку, внутрішнього контролю та звітності в умовах застосування ПЕОМ.

5.12. Податковий контроль платників податків за розрахунками з бюджетом.

Контроль розрахунків платників з податку на прибуток. Контроль організації і стану податкового обліку. Перевірка декларацій про прибуток на предмет правильності відображення даних про доходи до оподаткування.

Контроль валових видатків.

Контроль правильності визначення обсягів авансових платежів та стану розрахунків за податком на прибуток по звітних періодах.

Узагальнення та систематизація виявлених порушень.

Контроль розрахунків платників податків на додану вартість. Контроль правильності визначення об'єктів оподаткування щодо податку на додану вартість. Правомірність пільгового оподаткування окремих видів діяльності чи операцій з продажу продукції, виконання робіт (послуг).

Документальний контроль даних обліку про обсяги реалізації продукції.

Розрахунки бюджетного відшкодування податкового кредиту з ПДВ при експорті продукції робіт (послуг). Контроль правильності складання, своєчасності подання в податкові органи декларації про ПДВ. Контроль повноти та своєчасності розрахунків з бюджетом по ПДВ платників податків.

Контроль розрахунків платників акцизного збору. Контроль правильності визначення бази оподаткування акцизним збором по звітних місяцях року.

Контроль розрахунків по інших видах податків.

Контроль достовірності даних річних декларацій громадян по доходах не за основним місцем роботи.

Контроль розрахунків по податках з суб'єктами малого підприємництва. Особливості здійснення обліку на малому підприємстві як об'єкту контролю.

Контроль розрахунків за місцевими податками та зборами. Перевірка повноти нарахування місцевих податків та зборів. Контроль розрахунків з бюджетом за звітними періодами у розрізі видів місцевих податків і зборів.

5.13. Контроль виконання державного бюджету в системі казначейства України.

Контрольні функції Державного казначейства України. Особливості контрольної роботи в системі Державного казначейства.

Контроль надходження коштів державного бюджету на єдиний казначейський рахунок від територіальних відділень державного казначейства: своєчасність і повнота зарахування коштів; дотримання затверджених Верховною Радою нормативів відрахувань від загальнодержавних доходів.

Контроль використання коштів державного бюджету. Контроль повноти та своєчасності зарахування фінансування.

Контроль касових та фактичних видатків на утримання розпорядників коштів з державного бюджету.

Перевірка законності та обґрунтованості проведення взаємозаліків, операцій з казначейськими векселями та іншими цінними паперами.

Контроль за ефективністю використання державних бюджетних позичок. Стан погашення заборгованості.

Контроль діяльності територіальних органів державного казначейства.

5.14. Контроль ефективності використання коштів державного бюджету Рахунковою палатою при Верховній Раді України.

Особливості організації контрольно-ревізійної роботи. Програма перевірок і ревізій. Перевірка правомірності видання центральними органами виконавчої влади нормативно-правових актів, які змінюють положення Законів України, регулюють питання використання інших коштів.

Контроль касового та фактичного виконання державного бюджету: забезпечення виконання завдань щодо законності та ефективності використання коштів; стан контролю за збереженням та ефективним використанням державного майна, закріпленого за організаціями та підприємствами галузі.

Контроль використання коштів державного бюджету України, загальнодержавних, цільових та позабюджетних фондів: доцільність та ефективність використання, встановлення фактів витрат з порушенням чинного законодавства.

Витрати бюджетних коштів та коштів позабюджетних фондів па утримання апарату міністерств, республіканських відомств: контроль єдиного кошторису доходів і видатків та законність, обґрунтованість і своєчасність його складання.

5.15. Відомчий фінансовий контроль в системі виконавчої влади.

Особливості перевірки виробничої діяльності підпорядкованих підприємств та організацій. Перевірка стану внутрішньогосподарського контролю. Контроль стану державного майна та його використання.

Перевірка розрахунків підпорядкованих підприємств з міністерством, відомством по цільових фондах і централізованих заходах.

Перевірка виконання рішень за матеріалами ревізій і перевірок інших державних контрольних органів.

Розділ 6. Аудит

6.1. Сутність та предмет аудиту.

Поняття аудиту та його коротка історія. Мета проведення аудиту. Місце та роль аудиту в системі господарського (економічного) контролю. Предмет, метод і об'єкти аудиту. Види аудиту. Зовнішній та внутрішній аудит.

6.2. Регулювання аудиторської діяльності та її інформаційне забезпечення.

Поняття аудиторської діяльності та її регулювання. Законодавче забезпечення аудиторської діяльності в Україні. Аудиторська палата України, її статус та функції.

Аудитор і аудиторська фірма, їх статус, права, обов'язки та відповідальність. Підготовка аудиторів та їх сертифікація. Порядок отримання вищої професійної освіти та сертифікату аудитора. Реєстрація суб'єктів аудиторської діяльності та її особливості. Міжнародні та національні професійні організації бухгалтерів і аудиторів. Міжнародна федерація бухгалтерів та її комітети. Спілка аудиторів України та інші професійні організації.

Регулювання аудиторської діяльності у світовій практиці. Міжнародні стандарти аудиту, особливості їх розробки, прийняття, побудови та використання на національному рівні. Аудитор у суспільстві та вимоги до нього. Професійна етика аудиторів. Кодекс професійної етики аудиторів. Інформаційне забезпечення аудиту.

6.3. Методи аудиту фінансової звітності та критерії оцінки

Загальнонаукові методи вивчення предмету та об'єктів аудиту. Індукція, дедукція, документування, оцінка, групування, узагальнення. Спеціальні методи та методичні прийоми в аудиті. Статистичні методи вибіркового дослідження. Критерії оцінки аудитором фінансової звітності.

6.4. Аудиторський ризик та оцінка системи внутрішнього контролю

Сутність аудиторського ризику та його складові. Поняття властивого (невід'ємного) ризику. Поняття ризику контролю. Методика визначення

величини аудиторського ризику. Оцінка аудитором системи внутрішнього контролю підприємства. Методика регулювання загального аудиторського ризику аудитором.

Суттєвість в аудиті. Методика визначення суттєвості. Поняття помилок і шахрайства та шляхи їх виявлення.

6.5. Планування аудиту

Послідовність проведення аудиту. Етапи (стадії) проведення аудиту. Договір на проведення аудиту. Планування аудиту. Загальний план аудиту. Програма проведення аудиту. Аудиторські процедури та узагальнення результатів їх проведення.

6.6. Аудиторські докази та робочі документи аудитора

Поняття аудиторських доказів та основні вимоги до них. Достатність та відповідальність аудиторських доказів. Достовірність аудиторських доказів. Види аудиторських доказів. Джерела та процедури отримання аудиторських доказів.

Рівень надійності аудиторських доказів. Аудиторське досьє. Поняття робочих документів аудитора. Мета складання робочих документів. Склад та структура робочих документів. Класифікація робочих документів. Оформлення робочих документів аудитора.

6.7. Аудит фінансової звітності

Мета аудиту фінансової звітності. Інформаційне забезпечення аудиту фінансової звітності. Методи аудиту фінансової звітності.

Аудит основних засобів, нематеріальних активів, інших необоротних матеріальних активів. Аудит запасів. Аудит грошових коштів і дебіторської заборгованості. Аудит витрат діяльності. Аудит доходів і фінансових результатів. Аудит капіталу. Аудит забезпечення наступних витрат і платежів. Аудит довгострокових і поточних зобов'язань. Аудит балансу. Аудит звіту про фінансові результати. Аудит звіту про рух грошових коштів. Аудит звіту про власний капітал.

Фінансовий аналіз в аудиторській практиці. Спеціальні види аудиту фінансової звітності. Аудит фінансової звітності акціонерних товариств та підприємств-емітентів облігацій. Аудит консолідованої звітності. Аудит підприємств малого бізнесу. Аудит фінансової звітності підприємств з іноземними інвестиціями. Інші види спеціального аудиту.

6.8. Аудиторський висновок та інші підсумкові документи

Поняття підсумкових документів аудитора. Види підсумкових документів та їх призначення. Аудиторський висновок. Аудиторський звіт та інші підсумкові документи.

Види аудиторських висновків. Стандартна та модифікована форма аудиторського висновку.

Відмова аудитора від надання висновку, умови її надання та зміст.

Порівняння (співставлення) фінансової звітності різних країн та відповідні аудиторські висновки.

Підсумкові документи аудитора при виконанні завдань з аудиту спеціального призначення, інших видів аудиту та аудиторських послуг.

Передача аудиторського висновку та інших підсумкових документів замовнику. Використання результатів роботи аудитора в системі управління підприємством.

6.9. Аудиторські послуги

Аудиторські послуги в ринковій економічній системі. Об'єкти аудиторських послуг. Види аудиторських послуг, особливості їх організації та надання. Організація обліково-економічної роботи та методика її ведення для суб'єктів господарювання (клієнтів аудиторських фірм). Аудит господарської діяльності. Комплексні аудиторські послуги та особливості їх надання.

Розділ 7. Економічна інформатика та комп'ютерна техніка

1. Економічна інформатика: властивості, структура, подання, оцінювання.
2. Комп'ютерні мережі. Глобальна комп'ютерна мережа ШТЕШЧЕТ, її служби та сервіси.
3. Характеристика системи баз даних в ЕХСЕЬ, іменування бази, форматування даних, використання списків тощо.
4. Загальна характеристика економіко-математичних методів. Навести приклади.
5. Етапи та зміст експертних процедур прийняття рішень.
6. Системний підхід до прийняття рішень. Суть та основні положення.
7. Методи та моделі прогнозування економічної динаміки.
8. Моделі прогнозування науково-технічного прогресу.
9. Регресійні моделі. їх позитивні якості та недоліки.
10. Системи обробки економічної інформації. Автоматизована обробка інформації з управління виробництвом.
11. Бухгалтерські інформаційні системи.
12. Інтелектуальні інформаційні системи.
13. Інформаційне забезпечення системного аналізу.
14. Основи комп'ютерних технологій та їх застосування в економіці.
15. Системний аналіз в управлінні.
16. Кореляційно-регресійний аналіз та його застосування в економічних дослідженнях.
17. Поняття про функціональну та стохастичну залежність між окремими явищами. Кореляційний зв'язок.

Список літератури

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», прийнятий Верховною Радою України 16 липня 1999 р.
2. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291.
3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Мінфіну України від 30 листопада 1999 р. №291.
4. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку № 1,2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, затверджені наказами Міністерства фінансів України.
5. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 2000: Пер. з англ. / За ред.. С.Ф. Голова. - К: ФПБАУ, 2000. - 1272 с.
6. Антони Роберт Н. Основы бухгалтерского учета: Пер. с англ. / Под ред. Т. Крыловой. - М.: СП «Триада НТТ», 1992. -318 с.
7. Білуха М.Т. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. - К., 2000. - 692 с.
8. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку: Підруч. для вузів. - Житомир: ЖІТІ, 2000. - 640 с.
9. Бухгалтерський облік і фінансова звітність в Україні: Навч.-практ. посіб. / За ред.. С.Ф. Голова. - Д.: ТОВ «Баланс-Клуб», 2000. - 768 с.
10. Кужельний М.В., Линник В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. - КНЕУ, 2001. - 334 с.
11. Метьюс М.Р., Перера М.Х. Теория бухгалтерського учета: Пер. с англ.. -М., 1999. -664 с.
12. Нидзл Б., Андерсон Х., Колдузлл Д. Принципи бухгалтерского учета: Пер. с англ. / Под ред. В.Я. Соколова. - М.: Финансы и статистика, 1993.-496 с.
13. Соколов Я.В. Бухгалтерський учет: от истоков до наших дней: Учеб. пособие для вузов. - М.: Аудит: ЮНИТИ, 1996. - 638 с.
14. Соколов Я.В. Основы бухгалтерского учета: Учебник. - М: Финансы и статистика, 2000. - 496 с.
15. Положення про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку. Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 24 травня 1995 р. № 88.
16. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посіб. - К.: Знання - Прес, 2003. - 444 с.
17. Велш Глен А., Шорт Деніел Г. Основи фінансового обліку/ Пер. з англ. О.Мінін, О.Ткач. - К.: Основи, 1999. - 943 с.
18. Основні положення про склад витрат виробництва (обігу) па підприємствах і в організаціях. Постанова кабінету Міністрів України від 10 листопада 1994 р. № 759.
19. Друрі К. Введення в управлінський і виробничий облік. - М. Аудит, 1994 р., 580 с.

20. Ткач В.І., Ткач М.В. Управлінський облік: міжнародний досвід. - М.: Фінанси і статистика, 1994, 144 с.
21. Яругова А. Управлінський облік. / М.: Фінанси і статистика, 1991, 240 с.
22. Економічний аналіз: Навч. посіб. / Колектив авторів під керівництвом акад. НАНУ, проф. М.Г. Чумаченка. 2-е видання - К.: КНЕУ, 2003.-556 с.
23. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. - Минск: ООО «Новое знание», 2002 - 688 с.
24. Стражев В.И. и др. Анализ хозяйственной деятельности в промышленности. - Минск: Высшая школа, 1999. - 398 с.
25. Мних Є.В., Буряк П.Ю. Економічний аналіз на промисловому підприємстві. - Львів: Світ, 1998. - 208 с.
26. Бюджетний Кодекс України від 21.06.2001р. №2542—111.
27. Про деякі заходи з регулювання підприємницької діяльності: Указ Президента України від 23.07.98 р. №817/98.
28. Про Рахункову палату: Закон України від 11.07.96р. №315/96—ВР.
29. Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні. Закон України від 26.01.93р. №2939-ХП (зі змінами та доповненнями).
30. Про державну податкову службу в Україні: Закон України від 05.02.98 р. №83 (зі змінами та доповненнями).
31. Положення про Головне контрольне ревізійне управління України. Затв. Указом Президента України від 28.11.2000р. №1265/2000.
32. Бутинець Ф.Ф., Бардаш С.В., Малюга Н.М., Петренко Н.І., Контроль і ревізія - Житомир: ЖІТІ, 2000.
33. Усач Б.Ф. Контроль і ревізія: Підручник. - К.: Знання - Прес, 2001.
34. Інструкція про порядок проведення ревізій і перевірок державною контрольно-ревізійною службою в Україні. Затв. Наказом Голов. КРУ від 3.10.97 р. №121.
35. Білуха М.Т. Теорія фінансово-господарського контролю і аудиту. - К.: Вища школа, 1994.
36. Кужельний М.В. Контроль фінансової звітності та правильності її складання: Навч.-метод. посібник. - К.: Ельга Ніка—центр, 2001.
37. Шевчук В.О. Контроль господарських систем в суспільстві з перехідною економікою: Монографія. - К.: КДТЕУ, 1998.
38. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики: Вид.2004р./ Пер. з англ.. - К.: ТОВІАМЦ АУ» Статус», 2004. - 1028с.
39. Аудит: Навч.-метод. посібник для сам ост. вивч. дисц./ В.Я. Савченко, В.О. Зотов, С.А. Кириленко та ін. - К.:КНЕУ, 2003. - 268с.
40. Бутинець Ф.Ф. Аудит: Підручник, ~ 2-е вид. Перероб. і доп. - Житомир: ПП «Рута», 2002.-672с.
41. Гончарук Я.А., Рудницький В.С. Аудит: Вид. 2-ге. - Львів: Оріяіа-нова, 2004.-292с.
42. Савченко В.Я. Аудит: Навч. посібник. - К.: КНЕУ, 2002.-322с.
43. Петрик О.А. Аудит: методологія і організація. Монографія. - К.:КНЕУ, 2003.-260 с.

44. Робертсон Дж. Аудит: Пер с англ. - М.: КРМО, Аудиторська фирма «Контакт», 1993. - 496с.
45. Анфилатов В.С., Емельянов А.А., Кукушкин А.А. системний аналіз в управленні. - М.: фінанси і статистика, 2002.-368с.
46. Вітлінський В.В., Великоіваненко Г.І. Моделювання економіки: Навч.-метод. посіб.- К.: КНЕУ, 2005.
47. Информатика. Базовий курс/ Симонович С.В. и др. - СПб: ГИтер, 2001.
48. Клименко О.Ф., Головка Н.Р., Шарапов О.Д. інформатика та комп'ютерна техніка: Навч.- метод, посіб. - К.: КНЕУ, 2002.
49. Ситник В.Ф. та ін. Основи інформаційних систем: навч. посіб. - К.: КНЕУ, 2001.
50. Шарапов О.Д., Дербенцев В.Д., Семьонов Д.Є. Системний аналіз: Навч.-метод. посібн. Для сам ост. вивч. диск. - К.:КНЕУ, 2003.
51. Экономическая информатика. Под. ред. П.В. Конюховского и Д.Н. Колесникова. - СПб: Питер, 2000. - 560с.
52. Вітлінський В.В., Великоіваненко Г.І. Моделювання економіки: Навч.-метод.посібн. - К.: КНЕУ, 2005.
53. Клименко О.Ф., Головка Н.Р., Шарапов О.Д. Информатика та комп'ютерна техніка: Навч.-метод.посібн. - К.: КНЕУ, 2002.
54. Присенко Г.В., Равікович Є.І. Прогнозування соціально-економічних процесів: Навч.-метод.посібн. - К.: КНЕУ, 2005.
55. Шарапов О.Д., Дербенцев В.Д., Семьонов Д.Є. Системний аналіз: Навч.-метод.посібн. для сам ост.вивч.дисц. - К.: КНЕУ, 2003.
56. Экономическая информатика. Под ред. П.В. Конюховского и Д.Н. Колесникова. - СПб.: Питер, 2000. - 560 с.